

Trass i kraftutbyggingen i Alta/Kautokeino-vassdraget:

Rovfuglbestanden fortsatt enestående

De rikeste rovfuglforekomstene er knyttet til reguleringsområdet. (Jfr. oversiktskart på neste side). Jaktfalkungen på bildet er en av de 860 rovfuglungene som kom på vingene i undersøkelsesperioden.

Foto: PER J. TØMMERAAS

Trass i utbyggingen av Alta/Kautokeino-vassdraget: Rovfuglbestanden i dalføret er fortsatt enestående og overgår i så måte alt som ellers er kjent i Norge.

Kunnskapen om tilstanden før utbyggingen er imidlertid svært mangelfull; derfor kan man ikke hevde at anlegget har vært uten betydning for de aktuelle artene. Det er på det rene at bestandene av de sjeldneste artene, jaktfalk, kongeørn og havørn, er blitt redusert med 30-50 prosent.

Begynte før utbyggingen

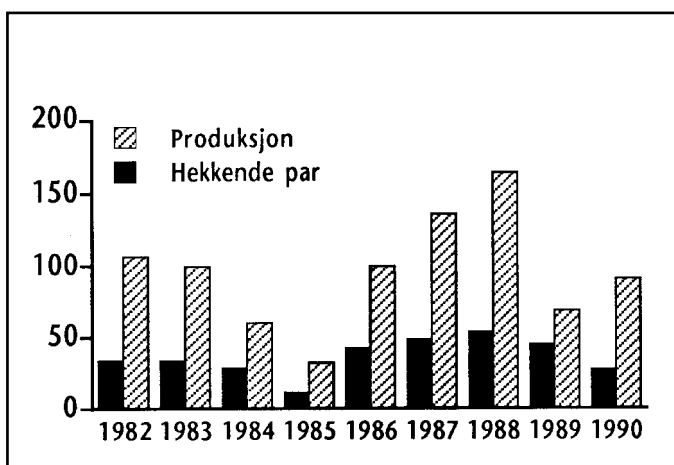
Trolig begynte tilbakegangen alt før utbyggingen, og i dag er disse artene forsvunnet som hekkefugler fra den sterkeste trafikkerte delen, fra Máze til Vir'dnjev'ri. Tårnfalken opptrer bare sporadisk på den samme strekningen. Forstyrrelser på dvergfalk og fjellvåk kamufleres lettere, siden disse artene opptrer i langt større antall.

Uheldige konsekvenser

Den nye vannveien fra Ladnatjav'ri til demningen og anleggsveien nesten fram til kraftverket har åpnet adgang til selve kjerneområdet for rovfuglene. 45 prosent av rovfuglungene er produsert i reguleringsområdet.

En uregulert ferdsel på på denne strekningen kan få uheldige konsekvenser for de mest sårbare artene. De store fjellformasjonene i nedre del av dalføret hindrer trafikkantene i å komme i nærheten av flere av hekkeplassene; derfor er fuglene mindre sårbare i denne delen av dalføret.

Hekking og ungeproduksjon

Figuren viser antall hekkende par og ungeproduksjon hos rovfugl og ugler i Alta/Kautokeino-vassdraget i perioden 1982-90.

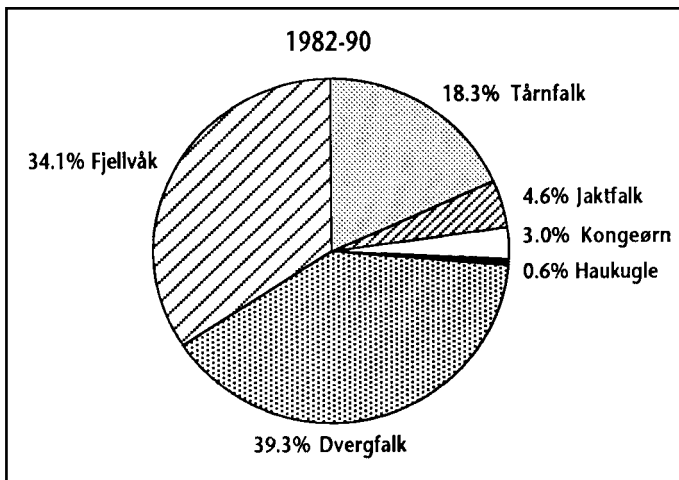
Stoffet er hentet fra

NINA Oppdragsmelding 081

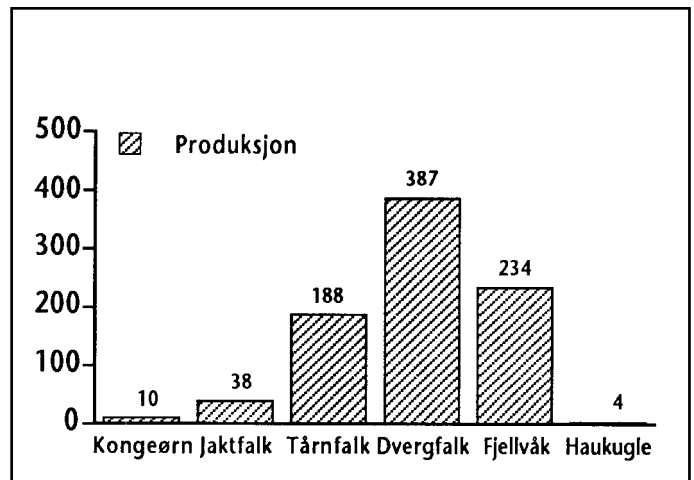
Per J. Tømmerraas:

«Viltundersøkelser i Altavassdraget. Oppsummering 1982-90.»

Utbyggingen av Alta/Kautokeino-vassdraget begynte i 1981, og anlegget stod ferdig i 1988. Her oppsummeres resultatene fra rovfuglundørsøkelsene 1982-90. Årsoversikter gis i 14 rapporter.

Fordeling av hekkefunn mellom forskjellige rovfuglarter og ugler i Alta/Kautokeino-vassdraget 1982-90.

Ungeproduksjon hos rovfugler og ugler i Alta/Kautokeino-vassdraget 1982-90.

Rovfugler og ungeproduksjon

Disse artene ble registrert ved vassdraget i undersøkelsesperioden:

ROVFUGL: Vepsevåk, havørn, myrhauk, hønsehauk, spurvehauk, fjellvåk, kongeørn, fiskeørn, tårnfalk, dvergfalk, jaktfalk og vandrefalk.

UGLER: Snøugle, haukugle, slagugle, lappugle, jordugle, perleugle. Av disse er det bare vandrefalk og slagugle som ikke er observert innenfor undersøkelsesområdet fra Sandia til Máze.

12 av artene er funnet hekkende, men bare seks er regulære hekkefugler i undersøkelsesområdet.

Kongeørn: Lav produksjon

Det ble registrert 10 kongeørnhekkinger i løpet av undersøkelsesperioden, fordelt på tre stedegne par. Dette ga 10 flygedyktige unger. Ingen av reirene inneholdt mer enn én unge.

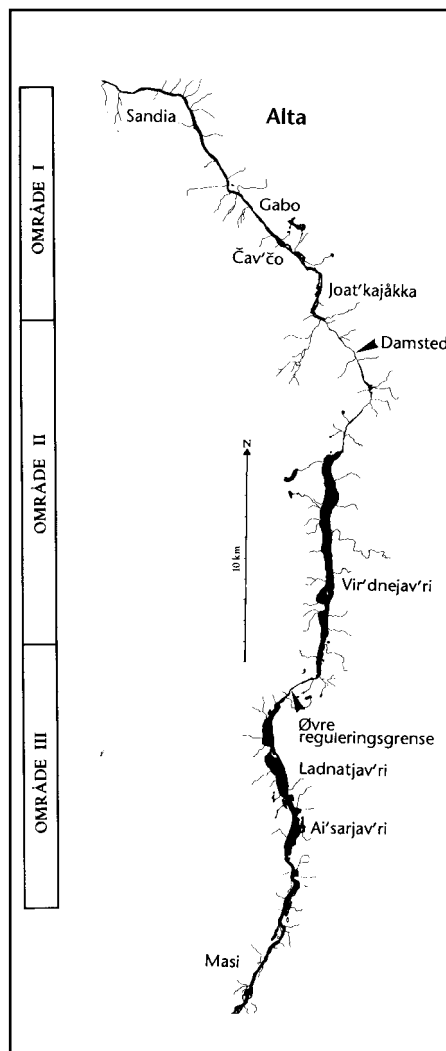
Særlig påfallende er det at hekking ikke skjedde i 1982 og -83. Fra 1982 til -85 ble det bare produsert to unger. I perioden 1983-88 var det tre synkrone hekkeår annet hvert år.

Den relativt lave produksjonen og flere forlatte ørnereir kan tyde på en forverring av levevilkårene; derfor er det grunn til å mene at den "opprinnelige" bestanden av rovfugl har vært enda rikere før utbyggingen.

Jaktfalk: Stor stabilitet

De to intakte jaktfalkparene viste overraskende stor stabilitet med hekking hvert år 1983-88, uavhengig av smågnagerbestanden. I løpet av de ni årene ble det påvist 15 kull, og 38 unger kom på

vingene. Samtlige jaktfalkhekkinger som lot seg sjekke, fant sted i gamle ravnereir.

Oversiktskart over undersøkelsesområdet i Alta/Kautokeino-vassdraget.

Tårnfalk: Uventet utvikling

Det ble påvist 60 kull tårnfalk, med en ungeproduksjon estimert til 188. Tårnfalken har hatt en positiv bestandsutvikling etter 1985.

62 prosent av hekkingene ble registrert i område II (se figuren). Den ujevne fordelingen av hekkende tårnfalk og økningen i hekkebestanden etter reguleringen, er en indikasjon på at også denne arten kan være sårbar overfor forstyrrelser.

Dessuten er det rimelig å anta at effekten av forstyrrelser er størst de første årene når et tidligere uberørt område blir utsatt for omfattende menneskelig aktivitet. Dette kan være en medvirkende årsak til de relativt lave bestandstallene i 1982-83. (Jfr. kongeørn).

Dvergfalk: Stabil

Dvergfalk er karakterarten blant rovfuglene ved vassdraget med 129 hekkende par og 387 produserte unger. Den store dvergfalkbestanden er sterkt knyttet til reirbyggende kråker. 77 prosent av hekkingene har funnet sted i slike reir.

Hekkebestand og ungeproduksjon var meget stabil og viste liten sammenheng med smågnagerbestanden.

Fjellvåk: Varierte mest

Nest etter dvergfalken var fjellvåken den mest tallrike rovfuglarten ved vassdraget med 112 hekkende par og 234 produserte unger. Samtidig varierte den mest i løpet av undersøkelsesperioden og viste typiske sykliske svingninger med ca. fem år mellom to bunnår.

BESTILLING: NINA Oppdragsmelding 081 kan bestilles fra NINA v/informasjonsjefen. Porto/eksp. kr. 50,-.